

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, M.DCCXI

Sectio Tertia. An omnis propositio damnata a Papâ, ut scandalosa, sit eò
ipso falsa?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84777](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84777)

est promulgatum, immò affirmat etiam ibi obligare, sed ex lege naturali: ergo opinio docens legem Pontificiam etiam declarativam, & prohibitivam alicujus ex se illiciti, non obligare, ubi non est promulgata, si addat, *ex se*, non est antiquata, immò valde probabilis. Porro DD. dictæ opinionis posse ita explicari, immò ita explicandos, patet mihi, tum quia nomine *legis* non venit declaratio, si in rigore loquamur, sed præceptum, aut prohibitio facta communitati; tum ex non divisione legum Pontificiarum; tum ex eo quod cum plerique ex illis admittant, ut infallibile, Papam esse visibilem fidei, & morum regulam, & quoque admittant, quod nullum certo illicitum possit esse regula morum, consequenter unicè negant: (si tamen de legibus Pontificijs declarativis, & prohibitis objecti, quia mali, loquantur, quod mihi valde dubium est, cum hujus divisionis non meminerint) negant, inquam, unicè leges Pontificias *ex se* obligare, ubi non sunt promulgatæ; non autem aliunde, si adit principium naturale obligans illis stare. Confirmo: quia de legibus Pontificijs loquuntur conformiter ad leges Civiles; sicut autem istæ, si prohibeant aliquid per legem naturalem illicitum, obligant etiam, ubi non sunt promulgatæ, non *ex se*, sed ex principio reflexo mali fugiendi, & boni amandi; ita in casu nostro.

N.
7-4

Dices: Hæc duæ propositiones sunt contradictoriæ, *Nulla lex Pontificia obligat, ubi non est promulgata; Decretum Urbani obligat, ubi non est promulgatum*; illa est Authorum, hæc est Alexandri: ergo illa est antiquata. Respondeo esse contradictorias primò, si prima ita explicetur, *Nulla lex Pontificia obligat nec ex se, nec ex alio titulo, ubi non est promulgata; Decretum Urbani obligat, ubi non est promulgatum*. Secundò, si ita explicetur secunda, *Decretum Urbani obligat ex se, ubi non est promulgatum*, & prima ita, *Nulla lex Pontificia obligat ex se, ubi non est promulgata*, sunt etiam contradictoriæ: at quis non videat illam, *Decretum Urbani obligat ex se, ubi non est promulgatum*, non esse propositionem Alexandri? Si autem ita explicentur, *nulla lex Pontificia obligat ex se, ubi non est promulgata; Decretum Urbani obligat, ubi non est promulgatum*, non sunt contradictoriæ, ut enim obliget, non est necesse ut obliget *ex se*, factis si ex alio capite; neque Alexander definivit *Decretum Urbani obligare ex se*, ubi non est promulgatum, sed unicè dixit obligare, & quidem non nisi æquivalenter hoc dixit, quatenus damnat oppositam suppositam ut veram.

Hinc concludo, quod cum in his Decretis Papa, & declaret, dum damnat, & legem ferat, dum prohibet, ideo ex duplici capite Fideles tenentur obedire Decreto; quare, quatenus hæc damnatio est declaratoria, quilibet tenetur non defendere oppositum ex præcepto fidei, & ex lege naturali; quatenus prohibitiva, tenetur quisque ex lege naturali non praticare oppositum Decretis. Hæc dixisse sufficiat in materiâ à nemine, eo modo quo à nobis, agitatâ, & salvo meliori judicio; ut tanto magis faverem, tum Doctoribus, liberando à certa falsitate eorum opinionem, tum Pontifici, asserendo Fideles ubique obligari talibus Decretis, adhuc admissâ ut probabili sententiâ, quod leges Pontificiæ non obligent, nisi ubi promulgatæ. Alia faciliora, an Papa possit supplicari, ut revocet, aut suspendat Decretum Innocentij, & aliorum Pontificum, quatenus est declarativum, prohibitivum, & poenale, cum facile ex dictis constet, non posse, nisi quatenus poenale, lege apud P. Card. tom. 4. diff. 1. a. n. 211.

SECTIO III.

An omnis propositio damnata à Papâ ut scandalosa, sit eo ipso falsa.

SUMMARIUM.

Non queritur, an damnata à Papâ, ut scandalosa, sit scandalosa, ut certum est, sed an sit falsa? n. 76.

Æ Quo pede hoc in dubio subtilitas, & molestitia procedunt. Queritur, an ex eo quod Papa damnet aliquam propositionem præcisè ut scandalosam, inferatur, non tantum non esse probabilem, sed esse certò improbabilem, seu certò falsam? Nota autem, aliud esse, an propositio damnata à Papâ, ut scandalosa, sit certò scandalosa, ita ut non tantum sit verum, sed etiam sit certum esse scandalosam: aliud, an propositio damnata à Papâ præcisè ut scandalosa, sit certò falsa, ita ut non tantum sit certum, sed etiam sit probabiliter saltem verum esse falsam. De primo nullum est dubium, ut constet ex dictis d. 1. sect. 4. ubi diximus de fide certum esse juxta nos, & certum Theologicè juxta plures alios, propositionem damnatam à Papâ ut scandalosam, esse talem. Quare tota difficultas est circa secundum; & quidem, ut constabit, res est valde dubia, & de eâ nemo ex professis tractat, nisi P. Card. tom. 1. d. 9. cap. 20. art. 8. & tom. 4. diff. 1. cap. 10. & obiter P. Moya tom. 1. tr. 3. P. Moy. d. 6. qu. 5. a. n. 46. & d. 8. qu. 6. n. 22. Torrec. diff. 4. a. n. 7. Lumbier tom. 3. a. n. 1672. Lumb. Funda-

§. I.

Fundamenta utriusque sententia.

S U M M A R I U M.

DD. negantes, n. 77.

Eorum rationes à n. 78. ad 85.

Ex censuris aliqua sunt communes propositionibus externis, & internis, aliqua externis tantum competunt. Quæ? n. 79.

DD. affirmantes; & rationes à n. 86. ad 88.

N. 77. **P**rima negat propositionem damnatam à Papâ ut scandalosam, esse co ipso falsam, immò vult potius simul esse scandalosam, & veram. Ita P. Moya, & ex eo Torrec. & Lumbier l.c. impugnans Patrem Carden. tom. 1. l. c.

N. 78. Probant primò: quia, ut ait P. Moya d. 6. qm. 5. n. 47. rectè stare potest propositionem aliquam non oriatum ex sensu æquivoco, implicet, ait idem P. Moya n. 50. esse practicè probabilem. Antecedens, in quo stat difficultas, probatur: quia scandalosum, & verum non opponuntur, ut pluribus exemplis suadet Lumbier, & ante eum M. Cano lib. 12. de locis cap. 11. nam qui diceret crimen verum occultum de aliquo viro gravi, diceret verum, & generaret scandalum: ergo non omnis propositio scandalosa est necessariò speculative falsa, immò potest

Lumb. M. Can. esse speculative vera: & ideo Corduba in Quæstionario lib. 1. qm. 17. §. 20. Saura in Examine doctrinarum cap. 6. definiunt propositionem scandalosam, quæ, etiamsi vera sit, præbet occasionem ruinæ. Confirmatur primo: Ut enim opus aliquod sit scandalosum in se, non debet esse in se malum, satis est, ut mali speciem habeat; ita, ut propositio sit scandalosa, non est necesse, ut in se falsa sit, satis est, ut sit apparenter falsa: immò sicut opera alioquin bona sæpe omittenda sunt ob scandalum ex illis prævisum futurum, ita hoc idem contingere potest opinioni alioquin veræ, & adhuc tamquam scandalosa prohiberetur. Confirmatur secundò: quia qui diceret aliquam ex damnatis esse veram, non ideo cogitur ad dicendum, non esse scandalosam, immò potest affirmare esse veram simul, & scandalosam, nec posset à Papâ puniri, quasi Decreto contravenisset; puniendus quidem esset: tamquam

scandalosus, si eam exterius defenderet, non tamen si interius iudicaret veram, quia tunc nulli scandalum præberet; etenim, ut rectè P. Arriaga d. 20. de Fide num. 29. P. Moya tom. 1. tr. 3. d. 6. §. 5. circa finem, & ex illis P. de la Fuente disp. 1. n. 28. quædam censuræ communes sunt propositionibus internis, & externis, ex. gr. esse hereticam, erroneam, temerariam, falsam; aliæ autem in solas externas cadunt, ex. gr. esse maleficientem, seditiosam, piarum aurium offensivam, scandalosam: ergo, &c.

Secundò: quia si omnis propositio scandalosa esset certò falsa, qui diceret, licitum est edere ad satietatem, quæ damnatur, ut scandalosa, non tantum diceret quid scandalosum, sed etiam quid certò falsum, & erroneum: sed nullus potest maiorem censuram tribuere damnatæ, quam Pontifex tribuit, præsertim cum Innocentius hoc prohibeat: ergo, cum Papâ damnatas censuret tantum ut scandalosas, non potest dici esse falsas.

Tertiò: quia non tantum, non omne N. scandalosum est falsum, ut patet ex primâ 81. ratione, sed neque omne falsum est scandalosum; si quis enim assereret, omne mendacium esse peccatum mortale, diceret quid falsum, non tamen quid scandalosum; non enim diceret aliquid laxans conscientiam: ergo nec falsitas cum scandalo, nec scandalum cum falsitate, necessariò connectitur: ergo ex eo quod damnantur ut scandalosæ, non potest inferri, quod sint falsæ; sicut ex eo, quod damnarentur ut falsæ, inferri non posset, quod essent scandalosæ.

Quartò: quia licet omne practicè probabile sit etiam speculative probabile, non tamen omne speculative probabile, est etiam practicè probabile; plus enim requiritur ad practicè, quam ad speculative probabile; nam speculativa probabilitas unice sumitur à principiis rei secundum se, seu ex fundamento gravi; probabilitas autem practica sumitur etiam à circumstantiis rei deducendæ ad praxim, inter quas aliqua esse potest, propter quam speculative probabile fiat practicè improbabile: ergo dici potest, Papam damnasæ unice propositiones ut practicè probabiles: ergo adhuc esse possunt speculative probabiles: ergo non sunt certò falsæ. Confirmatur ex Lumbier: Potest cognitio practica esse falsa, & speculativa esse vera: ergo ex eo quod omnes damnantur ut practicè falsæ, non inferitur esse etiam speculative falsas.

Quinto: quia omnes damnatæ sunt modales saltem implicite: sed in propositione modalis potest dictum esse verum, & modus esse

P. Arriaga
P. Moya
P. de la Fuente

N.

81.

82.

83.

84.

85.

86.

87.

88.

89.

90.

91.

92.

93.

94.

95.

96.

97.

98.

99.

100.

101.

102.

103.

104.

105.

106.

107.

108.

109.

110.

111.

112.

113.

114.

115.

116.

117.

118.

119.

120.

121.

122.

123.

124.

125.

126.

127.

128.

129.

130.

131.

132.

133.

134.

135.

136.

137.

138.

139.

140.

141.

142.

143.

144.

145.

146.

147.

148.

149.

150.

esse falsus, ex. gr. Petrum loqui est necesse; *Petrum loqui*, quod est dictum, seu propositio de mente, potest esse verum; *est necesse* quod est modus, est falsum: similiter in hac, est de fide Papam esse infallibilem; *Papam esse infallibilem*, est dictum, & est verum apud omnes Catholicos; *est de fide*, est modus, & à pluribus Catholicis negatur, nempe ab illis, qui dicunt esse tantum Theologicè certum; ergo idem dici potest de damnatis, dictum plurimum esse verum, & modum omnium esse semper falsum.

N. 84. Sexto: quia rationes sententiæ oppositæ ad summum evincunt damnatas à Papâ ut scandalosas, non esse amplius probabiles, non autem positivè improbables, seu certò falsas, nam eo ipso, quod non sint probabiles, vel sint tenuiter tantum probabiles, non possunt dirigere conscientiam: ergo ex eo quod sint scandalosæ, non inferitur, quod sint improbables, seu certò falsæ. Confirmatur: Propositio vera, latente ejus fundamento, est non probabilis: ergo scandalosa; nam omnis opinio laxans conscientiam in materiâ morum est scandalosa: sed implicat, ut propositio vera sit certò falsa: ergo potest dari propositio scandalosa, quæ non sit certò falsa.

N. 85. Septimo: quia, ut aliqua opinio fiat improbabilis, dari debet argumentum moraliter evidens excludens probabilitatem: sed nuda Papæ condemnatio hoc non præstat: ergo Minor probatur: quia dici potest, quod Papa vetet defendere damnatas propter inconvenientiam, quin deroget earum probabilitati, quomodo vetat defendere opinionem Deiparæ in peccato conceptæ, quin hujus probabilitati deroget. Confirmatur: quia non implicat, ut propositionem aliquam falsam Papa dicat probabilior, quia multa falsa sunt probabiliora veris: ergo neque ut propositionem veram dicat scandalosam: ergo sicut non valet, est probabilior, ergo vera; ita neque, est scandalosa, ergo falsa.

Hæc esse possunt hujus sententiæ fundamenta, partim à suis Patronis, partim à me addita.

N. 86. Secunda sententia affirmat omnes propositiones in materiâ morum damnatas à Papâ ut scandalosas, esse certò falsas. Ita P. Card. tom. 1. & 4. ll. cc. P. Ripalda tom. 3. de Ente d. 1. n. 49. P. de la Fuente disp. 1. qu. 6. Card. de Lugo d. 20. de Fide n. 108. & 113. & Filgueira pag. 68. in Censurâ, (quorum ple- Fuent, rique obiter) & quotquot dicunt errare di- centem, esse veram propositionem, quam Ecclesia judicat temerariam, aut scandalosa- sam.

Fundamentum est primò; quia cum Pa- N. pa ex Cathedrâ damnat aliquam opinionem 87. in materiâ morum ut scandalosam, damnat ut falsam: ergo omnis scandalosa in materiâ morum, damnata ut talis à Papâ ex Cathedrâ, est certò falsa, quia habet contra se certum Papæ judicium. Antecedens probatur: quia si damnata à Papâ ut scandalosa, non esset falsa, sed vera, licitum esset à parte rei ejus objectum, & non nisi ob ignorantiam esset illicitum: ergo Papa damnans, ut illicitum, erraret in materiâ morum; hæc enim est differentia inter judicium Papæ ex Cathedrâ, & judicium cujusque alterius Tribunalis, quod judicium alterius Tribunalis damnans aliquam opinionem ut scandalosam, cum non sit certum, nec est certum esse illicitum objectum opinionis damnatæ: econtra, cum sit certum judicium Papæ damnantis opinionem, ut scandalosam, est certum esse illicitum ejus objectum. Ratio à priori est; quia Papa damnans opinionem in materiâ morum ut scandalosam, non damnat eam ut scandalosam ex ignorantia hominum, (eo modo, quo est scandalosum ex ignorantia veritatis ignotæ, dicere crimen occultum verum, generatur enim tunc scandalum ex ignorantia talis criminis) sed damnat ut à parte rei scandalosam, aliàs erraret in materiâ morum: sed doctrina in se scandalosa non potest esse vera: ergo opinio damnata à Papâ ut scandalosa, non potest esse vera: ergo, cum judicium Papæ sit certum, opinio damnata ut scandalosa est certò falsa.

Secundò: quia damnata à Papâ ut scan- N. dalosa manet omni tempore etiam futuro 88. fine omni fundamento probabili: sed damnata, quæ numquam potest esse probabilis, est certò falsa: ergo omnis damnata à Papâ ut scandalosa, est certò falsa. Maior patet: quia judicium Papæ est infallibile pro omni tempore: ergo si nunc tollit omne fundamentum probabilitatis, tollit etiam pro omni tempore futuro. Minor probatur: quia opinio, quæ numquam potest esse probabilis, eo quia habet contra se judicium certum, est certò falsa. Hinc, etsi aliqua opinio damnata ut improbabilis ab alio Tribunali (si hoc verum dicit) numquam futura erit probabilis, attamen non constat, quod verum dicat, constat autem Papam verum dicere: ergo, &c. Hæc P. Card. P. Card.

§. II.

Preambula ad veram sententiam.

S V M M A R I U M.

Quid scandalum? quid activum? quid passivum?

formi? quid formale? n. 89. 90.

Quid opinio actiue, aut passivè scandalosa? n. 91.

Mens TT. ibid.

Damnata ex Cathedra sunt ex objecto scandalosa, n. 92.

Cur opiniones damnatae potius, ut scandalosae, quam ut falsae? n. 93.

Scandalosum in sensu vulgari, quid? ibid.

Opinio quot modis esse possit scandalosa? ibid.

Ratio scandali in opinione est ab opinione improbabilius favente libertati, ibid.

Etsi damnata dicantur damnata tamquam scandalosa, damnantur ut absolute tales, n. 94.

Quid non probabile, quid improbabile? n. 95.

Si practica, & speculativa idem omnino obiectum habent, si una est vera, & alia; si falsa, & alia, n. 97.

Cur omne practice probabile sit speculativè probabile, non e contra? n. 98.

Modalis non aliam veritatem, aut falsitatem habet, nisi a modo, n. 99.

Dictum in modali, nec affirmatur, nec negatur, ibid.

Damnata ab Alexand. VII. & VIII. & Innoc. XI. sunt modales, n. 100.

Quae sint implicite, quae explicite modales? ibid.

Pleraque doceantur, ut practice probabiles, n. 101.

Alique sunt mixta probabilitate speculativà, & practica, aliquae solà speculativà, n. 102.

Etsi ab Alex. VIII. damnata sint plerumque speculativae, aliquae tamen practicae probabilitatem indicabant, n. 103.

Ut damnata tamquam scandalosa sit falsa, satis ut sit falsa falsitate opposita veritati, quam damnata supposebat, ibid.

Dictum S. Th. de iudicij Pontificij super alia omnia praeminentia, n. 104.

N. 89. **N**ota primò, scandalum græcè idem esse, ac offensio, aut offendiculum latine. Ut ergo offensio pedis sumi potest tum actiue pro ipso objecto, aut actione causante eum lapsum, tum passivè pro ipso lapsu, ita offensio moralis sumi potest, tum actiue pro ipso opere causante in proximo lapsum spirituales, tum passivè pro ipso lapsu spirituali proximi: de utroque tractant Theologi Scholastici, & Morales cum S. Th. 2. 2. qu. 43. dividendo scandalum in activum, & passivum. Activum ex D. Th. l. c. art. 1. Est dictum, vel factum minus rectum, præbens proximo occasionem ruinæ: dicitur minus rectum, quia necesse est, ut quod causat scandalum, habeat saltem apparentiam mali; & ideo bonum, & indifferens, quia nullam speciem mali habent, non possunt causare scan-

dalum, ut bene P. G. Hurtado d. 10. de Char. diff. 1. Passivum est ipsum peccatum persone scandalizatae; duplex autem est scandalum passivum, aliud dicitur *datum*, & est ipsum peccatum scandalizati, ut derivatum à scandalo activo scandalizantis inducentis ad peccatum; aliud dicitur *acceptum*, seu ex infirmitate, nam passionibus animi sunt infirmitates; & est ipsum peccatum scandalizati secutum ex opere alterius, sive bono, sive malo, non tamen inducente ad peccatum, ita ut si peccatum scandalizati oriatur ex malitià ejusdem scandalizati, dicitur Pharisæicum, ait P. Sanch. lib. 1. Sum. cap. 6. n. 1. Tale fuit scandalum Pharisæorum acceptum ex doctrinà, & moribus Christi D. Si autem oriatur ex ignorantia, & passione scandalizati, dicitur scandalum pusillorum. Aliter Caram. lib. 2. Theol. Mor. Fund. pag. 680. à n. 2309. Hinc advertit P. G. Hurt. diff. 2. quòd ut scandalum activum sit peccatum formale scandali, necesse omnino est, ut quantum est ex se, sit actio facta ex intentione inducendi proximum ad peccatum: ex. gr. qui furatur coram alio, sed sine animo inducendi alium ad peccatum, non peccat peccato formali scandali activi, etsi in vidente illud furtum oriri possit admiratio, aut ex tali exemplo sumere occasionem furandi, & ideo ea admiratio, & occasio, quam videns arripit, dicitur improprie, & late scandalum. Adhæret huic doctrinæ P. Vafq. Valqu. d. 102. cap. 4. P. Sanch. l. c. cap. 6. P. Fillucius tom. 2. tr. 28. n. 125. & alij: sed ei resistunt P. Suar. d. 10. de Charit. sect. 2. P. Valen. tom. 3. d. 3. qu. 18. punc. 2. P. Oviedo. 1. 2. tr. 6. contr. 2. n. 73. & alij docentes contrahi malitiam specialem scandali sine expressâ intentione inducendi proximum ad peccatum, dummodo quis sit causa, aut occasio culpabilis peccati proximi. Idem sentit Mastr. in Theolog. Mor. d. 10. quod approbo ut magis verum.

Nota secundo, quòd proportionaliter ad datam scandali doctrinam discurre potest de propositione scandalosa, quæ similiter dividi potest (quamvis à nullo Theologo expressè indicatam viderim hanc divisionem) in activè, & in passivè scandalosam. Activè scandalosam voco illam, quæ docet aliquid præbens occasionem ruinæ spiritualis, ut rectè P. Suar. d. 11. de Fide, P. Oviedo contr. 12. de Fide punc. 4. n. 60. & alij apud illum, P. Card. tom. 1. d. 9. cap. 20. art. 8. & tom. 4. disp. 1. cap. 9. Diez de Prado p. 2. §. 2. n. 15. à quâ doctrinà, licet magis severe loquatur, non distat P. G. Hurt. d. 10. de Fide diff. 6. dicens, esse eam, quæ ex suâ ratione

P. Gaspar
Hurt.

N.
90.

Caram.

P. Vafq.

Valqu.

P. Sanch.

P. Filli.

P. Suar.

P. Val.

P. Ovi.

edo,

Mastr.

N.
91.

P. Suar.

P. Ovi.

edo,

P. Card.

tom. 4.

disp. 1.

cap. 9.

Diez de Prado

p. 2. §. 2.

n. 15.

à quâ doctrinà,

licet magis severe lo-

quatur,

non distat

P. G. Hurt.

d. 10. de Fi-

de diff. 6.

dicens,

esse eam,

quæ ex suâ ra-

tionem

tione dat offendiculum erroris in materiâ fidei; addit Herinx *n. 95.* & Filgu. in Censurâ pag. 68. aut *morum*; addit P. Arriaga *d. 20. de Fide n. 13.* aut *male suspicandi de fide dicentis*; sed, me iudice, melius præ cæteris P. Saura de Exam. Doctrinæ *cap. 6.* apud P. de la Fuente *disf. 1. qu. 2. n. 7.* scandalosa propositio Theologicæ est, quæ præbet occasionem ruinæ in materiâ morali, & ducit, aut movet ad executionem peccati per modum dictaminis, & securæ doctrinæ. Passivè scandalosam voco inclinationem, & dictamen generatum in mente audientis inducens ruinam spiritualem. Rursus sicut scandalum passivum aliud est propriè tale, & est lapsus scandalizati tecutus ex inductione scandalizantis; aliud impropriè tale, & est lapsus scandalizati derivatus ex infirmitate animi, malitiâ, aut ignorantia scandalizati; ita propositio passivè scandalosa, alia est propriè talis, nempe dictamen scandalizati alliciens ad lapsum, derivatum à propositione activè scandalosa; alia est impropriè talis, & est ipsa allicientia ad ruinam spiritualem derivata à malitiâ, vel ignorantia ipsius scandalizati, qui vel non intelligit, vel malè interpretatur propositionem alterius. Demum sicut ad scandalum activum, ut sit peccatum contra misericordiam spiritualem, non est necesse, ut fiat eo animo, sed satis est, ut ex objecto, & ex se sit potens inducere proximum in peccatum, ut dixi ex P. Suar. & alijs; ita etiam ad propositionem activè scandalosam satis est, ut ex se contineat doctrinam ducentem ad æternam perditionem, etsi ex hoc fine non traderetur. Ex quâ doctrinâ intelligi potest, quod sæpè repetit P. Card. *som. 4. n. 171.* propositionem aliam esse ex se, & à parte rei scandalosam, aliam ex ignorantia hominum, quatenus ignorant ejus fundamentum; & infer scandalosam ex se non posse esse veram, posse autem esse veram, scandalosam ex ignorantia, ut etiam docet P. Ripalda mox citandus.

P. Rip.

N.

92.

Nota tertio, certum omnino esse, quòd opiniones damnatæ ex Cathedrâ ut scandalosæ, sint ex objecto, ut ita dicam, activè scandalosæ: primò, quia ab Alexandro, & Innocentio còtinere dicuntur noxia doctrinæ pascua, & esse in praxi perniciosas: secundò, quia Innocentius damnando opiniones ut scandalosas fatetur, se inhærere Alexandri VII. vestigijs; Alexander autem à se damnatas damnavit ut scandalosas, quia Christianam disciplinam relaxabant, & animarum perniciem inferebant, & ingentem corruptelam inducebant, & arctam salutis viam in animarum perniciem dilatabant: sed

opinio continens in se, & non ex ignorantia audientium, doctrinam noxiam, perniciosam, disciplinæ Christianæ relaxativam, animarum perniciem trahentem, & per latam perditionis viam incedentem, est activè, & ex objecto scandalosa: ergo opiniones damnatæ ab Innocentio, & Alexandro VII. & plures ex damnatis ab Alexandro VIII. sunt ex objecto, non ex merâ audientium ignorantia, scandalosæ. Confirmo ex P. Ripalda contra Baium *d. 1. n. 9. & n. 58. & d. 2. n. 19.* Sicut enim potest aliqua propositio dupliciter esse offensiva pietatis, vel per se, & ab intrinseco, quia contradicit pietati, & Religioni, quam Fides Catholica dirigit; vel per accidens, & ab extrinseco, quia contradicit pietati, quam error, & ignorantia regulat; ita dico ego de scandalosa, quæ potest esse ab intrinseco talis, quia contradicit moribus, quos Fides dirigit; vel potest esse ab extrinseco talis, quia contradicit moribus, quos ignorantia dirigit; sicut autem offensiva pietatis primo modo damnatur propter falsitatem, & non tantum, quia offendit pietatem, ita etiam scandalosa primo modo prohibetur ob falsitatem. Hinc patet, cur Pontifices dictas opiniones damnaverint expressè ut scandalosas, & non potius ut falsas; ratio est, tum quia non omnis opinio, etsi evidenter falsa, & improbabilis circa materiam morum, est scandalosa, prout vulgariter sumitur scandalum; illa enim in sensu vulgari est tantum scandalosa, quæ relaxat Christianam disciplinam, & ducit per latam perditionis viam: ergo cum dictæ opiniones ducent per viam perditionis, damnatæ sunt potius ut scandalosæ; tum quia cum sint intrinsece scandalosæ ex se, eo ipso, ut dicam, supponuntur falsæ, supponuntur enim adversari ex se veritati morali, quam Fides dirigit; tum quia, ut doctissime P. de la Fuente *disf. 1. qu. 2.* ubi latè discurreit de propositione scandalosa, & quot modis possit esse talis, omnes opiniones damnatæ ab utroque Alexandro, & Innocentio conveniunt, quòd per modum regulæ securæ, & tutæ in genere moris ad ruinam disponant, & lapsum oppositum præceptis, aut consilijs Christianæ doctrinæ: ergo meritò damnatæ sunt potius ut scandalosæ. Ex hoc infero, quòd, si datur opinio aliqua, sive tenuis, sive nullius probabilitatis, immò evidenter falsa, & ea non laxet conscientiam, sed stringat, ea erit quidem falsa, sed non erit scandalosa, quia revocat potius, dum legi favet, à viâ perditionis, & conscientiam stringit: ex. gr. opinio docens esse mortale non præmittere benedictionem ante prandium, vel non statim conteri

P. Ripa.
Baius.

N.
93.

P. de la
Fuente.

conteri post peccatum, vel invertere jejunij ordinem, quæ opiniones licet sint evidenter improbables, non tamen sunt in sensu vulgari scandalosæ, quia non ducunt per lacram perditionis viam: ergo ratio ex se scandalosi in propositione non sumitur à sola non probabilitate, aut improbabilitate, sed à non probabilitate, aut improbabilitate favente libertati, & ducente per spatiosam perditionis viam. Similiter infero, quod si per scandalum veniat omne, quod inducit ad peccatum, sive laxet conscientiam, sive nimium stringat, tunc omnis propositio improbabilis nimium stringens, quia multiplicat contra rationem peccata, & ad ea quodammodo inducit, potest in hoc sensu dici scandalosa, esto in rigore talis non sit.

N. 94. Dices, opiniones damnatas esse tantum damnatas tamquam scandalosas: ergo non sunt proprie scandalosæ, nam tō tamquam significat improprietatem. Respondeo has particulas, sicut, tamquam, &c. sæpe significare rei veritatem, non autem solam similitudinem; quod autem hic significant veritatem, mihi extra dubium est, ut tandem concludit P. de la Fuente l.c. n. 20.

P. de la Fuente. N. 95. Nota quartò, aliud esse non probabile, aut tenuiter probabile, aliud improbabile: non probabile, aut tenuiter probabile, est, quod vel nullo, vel levissimo, respectivè saltem ad fundamentum partis oppositæ, fundamento autoritatis, aut rationis nititur; de quo videri possunt quotquot explicuerunt damnatas ab Innocentio, damnat enim tenuem probabilitatem satis esse ad conscientiam, quæ tenuis probabilitas non est nisi, vel parva probabilitas, vel incerta. Improbabile est, quod habet contra se fundamentum omnino certum, adeoque non probabiliter solubile. Duo autem diligenter advertenda sunt: primum, ut bene P. Card. tom. 1. d. 10. an. 31. & tom. 4. dist. 1. n. 161.

N. 96. quod licet in materiâ speculativâ ex eo quod una pars contradictionis non sit probabilis, non ideo altera pars est certa; nam hæc propositio, Turca dormit, non est probabilis, quia nullum pro hoc asserendo habeo fundamentum; non tamen sequitur ejus contradictoriam, Turca non dormit, esse certam, immò hæc etiam non est probabilis: at in materiâ morum, eo ipso quod non est directè probabile actionem A licere, eo ipso, nisi assumatur aliquod principium reflexum, ex. gr. Licet omne, quod omnibus examinatis non apparet directè illicitum; eo ipso, inquam, est reflexè evidens non licere, quia, ut infra probabo, non licet operari sine cer-

Tom. I.

to de non peccato formali judicio; sed de hoc fufius alibi.

Nota quintò, quod quàm certum est dari posse opinionem speculativè veram, & 97. practicè falsam, (si praxis ejus opinionis includat aliquam circumstantiam, à quâ speculatio præscindit) tam certum est non posse dari opinionem speculativè veram, & practicè falsam, si speculatio habet pro objecto praxim, & consideret omnes circumstantias concurrentes in praxi ejus opinionis. Primum est certum; quia potest speculatio præscindere à circumstantiâ, à quâ praxis talis opinionis non potest in statu reali separari, ex. gr. est speculativè probabile, quod volens committere omne veniale, non peccet mortaliter, ut tradit Herinx tom. 2. d. 7. de peccato mortali, & veniali n. 75. contra P. Sanch. de quo etiam agit P. Oviedus 1.2. tr. 6. contr. 3. a. n. 80. & a. n. 152. attamen non est practicè probabile, quod si committas omne veniale, non peccabis mortaliter, quia aliqua venialia sunt moraliter, & physicè inseparabilia à mortali, adeo ut si aliqua ex illis committas, non poteris non committere mortale ab eo inseparabile. Similiter est speculativè probabile, quod licet in talibus circumstantiis prævenire aggressiorem, attamen non est practicè probabile, quatenus aliqua deerit. In his casibus aliquid est speculativè probabile, quod non est practicè probabile, quia speculatio, vel præscindit ab aliqua circumstantiâ, à quâ talis operatio in praxi non potest præscindere, & à quâ praxis redditur illicita, vel includit aliquam, quam praxis non includit. Secundum etiam est certum; quia si speculatio attingat omnia, quæ attingit cognitio practica, tunc speculatio idem omnino habet pro objecto, quod praxis in re: ergo si opinio est practicè improbabilis, erit etiam speculativè improbabilis. Ex quo sequitur primò valere hanc consequentiam, est practicè probabile, ergo etiam speculativè; non e contra, est speculativè probabile, ergo etiam practicè; sicut nec valet, est practicè improbabile, ergo etiam speculativè. Ratio est; quia eadem probabilitas, quæ est in praxi, est eadem, quæ fuit in speculatione: ergo si est practicè probabile, seu verum, actionem A licere, erit etiam speculativè verum, actionem A licere, nam ea cognitio practica supponit hanc speculativam: e contra non eadem improbabilitas, quæ est in praxi, est necessario in speculatione, potest enim hæc præscindere à circumstantiâ, à quâ non præscindit praxis: ergo tenet consequentia, omne practicè probabile est speculativè probabile, non autem tenet,

F

net,

Herin.
P. Sanch.
P. Ovi.

N.
98.

net, *omne practice improbabile est etiam speculative improbabile: vel, omne speculative probabile, est etiam practice probabile.* Sequitur secundum, quod si speculatio attingat omne, quod concurret ad praxim talis actionis, tunc valet consequentia mutua à veritate, aut falsitate cognitionis practice ad veritatem, & falsitatem speculative, adeoque omne practice improbabile, & falsum, erit etiam speculative tale, & contra. Ex hac doctrinâ inferam contra Adversarios, quod si damnata ut scandalosa sunt practice falsæ, ut vult Lumbier, & Torrec. erunt etiam speculative falsæ, adeoque si hæc opinio, *Licet videre ad satiæatem*, est practice falsa, erit etiam falsa speculativa idem affirmans. Ratio est; quia cognitio speculativa considerans omnes circumstantias objecti practici, quas considerat cognitio practica, eandem habet veritatem, & falsitatem, licet cum diverso tendendi modo: ergo si opinio practice probabilis est falsa, erit etiam falsa opinio speculativa attingens objectum sub ijdem circumstantijs, quas attingit practica.

Lumb.
Torrec.

Nota sexto, licet in propositione modali detur dictum, & modus afficiens dictum, attamen propositio modalis nullam aliam habet veritatem, aut falsitatem, quam illam, quæ est in modo. Ratio est; quia in propositione modali solus modus est, qui affirmatur, vel negatur, dictum autem ex se nec affirmatur, nec negatur: ergo tota veritas, aut falsitas est in dicto. Hinc inferam deceptum Lumbier, & Torrec. (quod ipsum deinde, postquam meis Auditoribus prius dictaveram, observatum vidi à P. Card. tom. 4. n. 186.) dum dicunt in propositione modali, dictum esse posse verum, & modum falsum; hæc enim doctrina est certò falsa, quia in modali dictum, nec affirmatur, nec negatur, ut patet; dum dico, *Petrum currere* est possibile, non affirmo *Petrum currere*, quod est dictum, sed tantum affirmo *esse possibile*, qui est modus: ergo dictum, nec est verum, nec falsum. Ex hac etiam doctrinâ inferam, quod cum omnis damnata sit modalis, nam supponit, aut exprimit *tò licitum*, vel *tò probabile*, sequitur, quod si *tò licitum*, aut *probabile* etiam per Adversarios est falsum, tota propositio est falsa: ergo omnis damnata ut scandalosa est falsa.

Nota septimò, omnes damnatas tam ab Alexandro VII. & VIII. quam ab Innocentio, esse explicitè, aut implicitè modales: Explicitè modales sunt, quæ continent modum, *licitum, probabile, non damnamus de mortali, non peccat mortaliter, non obligat, pe-*

test, subintellige *moraliter*, seu *licite* s' hæc enim etiam verba significant idem, ac *licitum*. Implicitè modales sunt, quæ supponunt eundem modum, *licitum, vel probabile*, etsi cum non exprimant; quod autem supponant, est mihi certum, quia Authores, qui damnatas tradiderunt, docuerunt illas, vel ut practice, vel ut speculative probabiles, talis est 17. Satis est actum fidei semel in vitâ elicere; 16. Fides non cadit sub præceptum speciale; quæ utraque damnatur ab Innocentio, & supponit nullam dari obligationem credendi ex præcepto speciali fidei, vel saltem non dari nisi ad semel eliciendum actum fidei, etsi quis diu viveret; quarum prima docebatur ut practice probabiles, secunda ut speculative probabiles, licet ex hac inferretur illa; tales sunt etiam 19. 20. 21. ex damnatis ab Innocentio; nam 19. docebatur, ut speculative probabiles, & ex eâ inferbatur 20. & 21. ut practice probabiles; talis etiam est 48. & 49. ut mox dicam: ergo certum est, omnes damnatas esse saltem æquivalenter modales.

Inn. XI.

Nota octavò, quod fere omnes damnatæ docebantur ut practice probabiles; vel enim sermo est de damnatis ab Alexandro VII. & omnes præferunt practicam probabilitatem, nam dicunt *esse licitum, non teneri, esse probabile, non peccare*, qui termini sunt in ordine ad operationem: ergo omnes damnatæ ab Alexandro VII. ut scandalosæ, affirmabant practicam probabilitatem, & à suis Authoribus tamquam practice probabiles traditæ fuerunt: vel loquimur de damnatis ab Innocentio XI. & de his dico, quod fere omnes, paucissimis exceptis, affirmant practicam probabilitatem, nam dicunt *esse licitum, non obligare, non peccare, posse moraliter seu licite*. Dixi, paucissimis exceptis, & quidem aliquæ ex his mixtæ sunt probabilitate speculativâ, & practicâ; tales sunt 12. Vix in secularibus invenies superfluum statui, & ita vix aliquis tenetur ad eleemosynam; cujus prima pars docebatur ut speculative probabilis; secunda autem, quæ infertur ex primâ, docebatur ut practice probabilis; 35. Est probabile omnem fatum, quamdiu est in utero, carere animâ rationali, adeoque nullum in omni abortu committi homicidium; cujus prima pars tradebatur, ut speculative probabilis, secunda illata ex primâ, ut practice probabilis; 49. Mollities jure naturæ non est verita, unde si Deus eam non vetasset, esset sepe bona, & aliquando obligatoria sub mortali; cujus prima pars tradebatur ut speculative, secunda illata ex primâ, ut practice probabilis. Aliæ autem

N.

101.

Alex.

VII.

N.

102.

autem videntur puram speculativam probabilitatem præferre, quamvis ex ipsdē facile quilibet inferet probabilitatem practicā: tales sunt *tertia*, Sufficit tenuis probabilitas ad prudenter operandum; ex quā innumera practicē falsa inferuntur; 16. Non datur speciale fidei præceptum; 19. Voluntas non potest facere, ut assensus fidei sit firmiter motivo, à quo impellitur; ex quibus inferitur fidem ex se non obligare, & voluntatem licite posse repudiare fidem, & fidem stare posse cum formidine revelationis Divinæ, quæ opiniones tradebantur, ut practicē verē, & sunt damnatæ; 23. Sufficit ad justificationem fides latē dicta; ex quā inferitur, neminem fide strictā teneri credere, ut iustificetur, quæ est practicē falsa. 48. Fornicatio secundum se nullam includit malitiam; ex quā affirmatā ut speculativē probabiliter inferri posset, fore aliquando bonam, immo necessariam, ut infereretur ex 49. quod tamen est practicē falsum. Vel sermo est de damnatis ab Alexandro VIII. & de his dico, quod licet plerique asserunt probabilitatem speculativam, plures tamen affirmant etiam, vel inferunt practicā; tales sunt 1. Quod sufficit ad peccatum mortale libertas in Adamo; ex quā plurima inferuntur peccata; talis 3. Non licet sequi probabilissimam; ex quā inferitur peccare, qui sequitur probabilissimam; talis 20. Confessiones apud Religiosos factæ, pleræque, vel sacrilegæ sunt, vel invalidæ, & ferè omnes alię, ut patebit consideranti. Ex quā annotatione inferam contra Adversarios, quod ut mea sententia asserens omnes damnatas ex Cathedrā ut scandalosas esse certò falsas, sit vera, satis est, ut opinio damnata sit falsa falsitate opposita veritati, quam damnata supponebat: ex gr. si damnata assereretur practicē vera, ego dico practicē falsam; si speculativē vera, dico eam post iudicium Papæ esse speculativē falsam: quia autem, ut dixi, pleræque ex damnatis loquebantur de probabilitate, seu veritate practicā, immo illæ paucae, quæ præferunt probabilitatem speculativam, tradunt illam plerumque in ordine ad praxim; hinc dicam, quod eo ipso, quod Adversarii concedunt, damnatas ut scandalosas esse practicē falsas, dicunt quod nos; quod si dicant non dicere quod nos, quia nos dicimus esse speculativē falsas, tunc dico nobis videri, quod non penetrent propositiones; ego enim dico damnatas esse falsas, & continere falsitatem oppositam veritati, quam indicabant; si veritatem practicā, dico esse practicē; si speculativam, dico eas esse speculativē falsas. Immo ex hoc Tom. I.

ipso, quod aliquæ ex damnatis juxta Adversarios adhuc retineant veritatem speculativam, eo ipso dicere non possunt, esse post damnationem practicē falsas, si ad rem loquuntur; nam cum nullam veritatem practicā continerent, nullam etiam veritatem practicā per damnationem amittunt; ergo si quam amittunt, est veritas speculativa, quam præferebant.

Nota nono, præminentiam iudicii Pontificij supra omne iudicium, non tantum Doctoris privati, sed etiam omnium sapientum, ut ait S. Thom. *Quodlibet*. 10. art. 6. s. Th. *Magis standum est auctoritati Papæ, ad quem pertinet determinare de fide, quam quorumlibet sapientum in Scripturis opinioni*, consistere non tantum in certitudine, quam haurit ex assensu Spiritus S. sed etiam in perpetuitate, ita ut quod semel definitur ut certum, sit semper toto tempore futuro certum, adeoque sicut Papa declarans opinionem aliquam esse hæreticam, eadem in eodem sensu est omni tempore futuro hæretica; ita declarans aliquam improbabilem, eadem est omni tempore futuro in eodem sensu improbabilis, ita ut de ejus probabilitate concludatur, & desperatum sit. Hæc notanda fuerunt ad perfectam nostræ sententię intelligentiam.

§. III.

Nostra sententia.

S U M M A R I U M.

Damnata ex Cathedrā ut scandalosa, non gaudet probabilitate, quā antea, n. 105.
Est reflexe improbabilis, n. 106.
Est directè falsa, n. 107.
Est certò illicita, n. 109.
Nulla damnata à Papā ut scandalosa, est scandalosa ex ignorantia, n. 111.
Contra illam stat certum Papæ de non licentia iudicium, ibid.
Cur omnis opinio ex objecto scandalosa sit falsa? n. 113.
Censura Theologica supponit falsitatem, ibid.
Si opinio habeat contra se quid certum, est improbabilis; si nil contra se habeat certum, nec pro se habeat grave fundamentum, non est probabilis, n. 115.

Prima conclusio: Opinio declarata à Papā loquente ex Cathedrā ut objectivē scandalosa, non est amplius probabilis eo genere probabilitatis, quo antea; ita ut, si prius erat probabilis speculativē, non est amplius speculativē probabilis; si probabilis practicē, non est amplius practicē probabilis.

F ij   Secunda

N. 106. Secunda conclusio: Eadem propositio damnata à Papà ut scandalosa, eo ipso quod non sit amplius probabilis directè, sit omnino reflexè improbabilis positivè, seu est reflexè certum, eam non esse amplius probabilem.

N. 107. Tertia conclusio: Eadem propositio damnata à Papà ut scandalosa, non tantum non est amplius probabilis directè, sed est directè omnino falsa, & positivè improbabilis.

N. 108. Tribus continetur mea sententia; nempe propositionem damnatam à Papà ut scandalosam, primo carere omni probabilitate asserta, vel supposita in eadem propositione; secundo, eo ipso esse per dictamen reflexum improbabilem positivè, quatenus est reflexè certum eam non esse probabilem; tertio, esse directè positivè improbabilem, seu certò falsam in se.

N. 109. Prima conclusio probatur: Nulla opinio certò scandalosa, si constet esse talem; potest esse probabilis, nec practicè, si affirmetur ab eadem opinione probabilitas practica, nec speculativè, si speculativa: sed omnis damnata à Papà ut scandalosa, est certò juxta omnes, immo juxta me est de fide scandalosa: ergo nulla damnata à Papà ut scandalosa potest esse amplius probabilis. Maior probatur: Omnis opinio certò scandalosa est certò illicita: ergo si est certò illicita, eo ipso à certitudine de non licentià eliditur omnis verosimilitudo licentiæ sumpta à ratione, vel autoritate: ergo non est amplius probabilis; probabilitas enim sumitur à verosimilitudine nixà gravi rationi, vel autoritati. Confirmo: Omne practicè probabile est licitum; nullum certò scandalosum est licitum: ergo nullum certò scandalosum est practicè probabile; ergo certitudo scandali excludit omnem probabilitatem, adeo ut sicut Pontifex declarans scandalosam opinionem ratione probabilitatis practicae, tollit probabilitatem practicae, ita declarans scandalosam ratione probabilitatis speculativæ, tollit omnem probabilitatem speculativam; dum enim Pontifex damnat ut scandalosam aliquam opinionem, damnat illam ratione probabilitatis ab eà opinione assertæ.

N. 110. Secunda conclusio probatur ratione sumpta ex notatione quarta, ubi dixi, quod propositioni directè non probabili potest supervenire iudicium reflexum certum, quo fiat positivè improbabilis: ita enim arguo: Est omnino certum, quod est illicitum, & improbabile uti tanquam regulà morum opinione non probabili: sed omnis damnata à Papà ut scandalosa non est amplius pro-

babilis, ut dixi in prima conclusione: ergo est omnino certum me eà uti non posse: ergo opinio directè non probabilis est per dictamen reflexum omnino improbabilis, seu certò falsa: ergo est certò falsum, quod eà uti possum.

Tertia conclusio, in qua præcipuè consistit difficultas, probatur à P. Card. tom. 4. disp. 1. a. n. 172. quia si damnata à Papà ut scandalosa, non esset falsa, ejus objectum esset à parte rei licitum, & non nisi ob ignorantiam esset illicitum: ergo Papà damnans ut illicitum erraret in materiâ morum. Ego autem ita probo, primò: quia eà opinio est certò falsa, quæ habet contra se iudicium certum de falsitate: sed damnata à Papà, ut certò scandalosa ex objecto: (dixi enim omnes damnatas non esse scandalosas ex ignorantia audientium, aut ratione equivoci non intellecti ab audientibus, sed esse ex se intrinsecè scandalosas) sed damnata à Papà, ut ex objecto scandalosa, habet contra se certum Papæ de falsitate talis opinionis iudicium: ergo damnata à Papà, ut ex objecto scandalosa, est certò falsa. Minor probatur, & claritatis gratiâ fumo hanc ex damnatis, ut scandalosis: *Licitum est edere ad satietatem*: hæc opinio habet contra se hoc Papæ certum iudicium, *Non est licitum edere ad satietatem*; jam quero, an hoc certum Papæ iudicium sit verum? Sanè nemo negabit; omne enim infallibiliter certum est verum: ergo cum contradictorium veri sit falsum, falsum erit eà opinio, *Licitum est edere ad satietatem*. Quod autem opinio damnata habeat contra se certum iudicium Papæ, est evidens, nam eam damnat. Dices, habere contra se certum iudicium Papæ de scandalo, non autem de falsitate opinionis. Sed contra: Si certum iudicium Papæ de scandalo opinionis non esset iudicium certum de ejus falsitate, sequeretur, quod posset esse verum id, quod Papa damnat, ut scandalosum ex objecto, adeoque hæc opinio, *Licitum est edere ad satietatem*, posset esse vera; demus autem verum esse, quod liceat; rogo, quomodo Papa damnat, ut scandalosum, quod liceat? nihil enim est in eà opinione, quod damnatur, quàm modus; sed modus, seu tò licitum, est verum: ergo est falsum, quod sit scandalosum, nam nullum secundum omnes suas circumstantias assertum cum veritate esse licitum, est scandalosum.

Confirmò primò: Nullum certò scandalosum est verè licitum: sed hoc, *Licitum est edere ad satietatem*, est certò scandalosum; ergo non est verè licitum. Secundo ex his, p. de la que tradit P. de la Fuente, egregie semper, Fuente. disp. 1.

N. 111.
P. Card.

diff. 1. an. 29. licet enim dicat, quod si de propositione falsa scandalosa in genere loquamur, verum sit, posse aliquid esse scandalosum, & verum; attamen loquendo de Decreto Pontificio, intelligi non potest, quomodo opinio possit esse scandalosa, quin sit falsa. Ratio est: quia opiniones damnatae sunt scandalosae per modum regulae dirigentis mores nostros sine ullo salutis periculo; regula autem vera, & conformis rectae rationi non potest esse scandalosa; ergo si est vera, non est scandalosa, & si est scandalosa, non est vera. Rursus: quia, inquit, omnes damnatae sunt practice improbabiles, & quidem aliquae damnantur expresse, quia antecebat probabilitatem, reliquae vero per evidentem consequentiam trahunt improbabilitatem: sed improbabilitas practica, trahit secum practicae falsitatem: ergo, &c. Similiter, quia damnantur, ut in praxi perniciosae: sed pernicies timeri non potest ex eo, quod Fideles assentiantur doctrinis veris, immo ex eo, quod falsis, apparenter veris: ergo si sunt perniciosae, sunt falsae. Demum addit, quod magna deceptio sequeretur in tota Ecclesia, si Fideles acquiescendo Decretis Pontificiis precipientibus, & quidem sub excommunicatione, ne quis disputet, aut practicet, & unice permittentibus earum impugnationem, obediendo Pontifici impugnent verum: ergo ne hoc dicatur, omnes damnatae sunt falsae. Alia plura P. de la Fuente. Tertiò confirmo ex doctrina supra allata, & eam tradit P. Ripald. tom. 3. d. 1. n. 9. & n. 58. & d. 2. n. 19. quia omnis doctrina ex objecto scandalosa includit intrinsicè falsitatem, ex qua oritur scandalum, ad differentiam propositionis ex ignorantia scandalosae: rursus idem P. Ripald. tom. 3. d. 1. n. 49. ait: Post latam ab Ecclesia aliquam censuram contra aliquam opinionem, damnando eam, ut temerariam, aut scandalosam, aut improbabilem, ea opinio redditur haeretica, aut erronea, quia fit opposita iudicio infallibili Ecclesiae; nam, ut bene advertit P. Suar. de Fide d. 19. sect. 2. censura Theologica supponit in proferente iudicium falsitatis, & addit gradum malitiae, & qualitatis nocivae fidei: ergo Ecclesia censens aliquam doctrinam esse temerariam, scandalosam, aut improbabilem, censet etiam esse falsam, & qui eam docet ut veram, contradicit iudicio Ecclesiae. Verum quidem est, posse opinionem esse temerariam simul, & veram; attamen hoc non contingit in iudicio infallibili Ecclesiae; doctrinam enim, quam Ecclesia censet temerariam, est re ipsa falsa; & hoc est discrimen

Tom. I.

inter iudicium infallibile Papae, & iudicium fallibile aliorum Doctorum, quod doctrina, quam Ecclesia iudicat temerariam, est re ipsa falsa, quia ejus iudicium est infallibile; doctrina autem, quam alij Doctores iudicant temerariam, potest esse vera, quia eorum iudicium est fallibile. Lege P. Rip.

Secundo probatur: quia, vel verum est licere, quod Papa dicit non licere, vel non est verum? Si non est verum; ergo est falsum *licere*, quod Papa dicit non licere, & sic habeo intentum: si est verum *licere*, quod Papa dicit non licere; ergo Papa errat: similiter sumo opinionem asserentem probabilitatem purè speculativam, ex. gr. probabile est sufficere ad prudenter operandum tenuem probabilitatem; & ita arguo: Vel est probabile, quod Papa dicit non esse probabile, vel non est probabile? Si non est probabile; ergo non est probabile, quod Papa dicit non esse probabile, & sic habeo intentum: si est probabile; ergo Papa damnans opinionem ut scandalosam, quia asseritur probabilis, errat. Confirmo: Si unum ex contradictorijs est certò verum, aliud est certò falsum: *licere, non licere*, sunt contradictoria: ergo si certò verum est non *licere*, certò falsum est *licere*; aut e contra, si est certò falsum *licere*, est certò verum non *licere*.

Tertiò probatur: Quod caret fundamento gravi, & nihil certum contra se habet, illud est negativè improbabile, id est, non est probabile; quod autem aliquid certum contra se habet, illud est positivè improbabile, seu certò falsum: sed omnis damnata à Papà ut scandalosa, habet contra se certum de ejus probabilitate Papae iudicium; eatenus enim opinio damnata est scandalosa, quatenus asserit *licere*, vel *esse probabile*, & seclusis his particulis, non esset scandalosa: ergo omnis damnata à Papà ut scandalosa, est certò improbabilis, seu certò falsa. Confirmo: Opinio, cujus probabilitas, & licentia certò desperatur, est certò repugnans probabilitati, & licentiae: sed opinio damnata per certum, & perpetuum Papae iudicium, quia asserta probabilis, & licita, est opinio, cujus probabilitas, & licentia desperatur: ergo est certò repugnans, pro omni tempore futuro, omni probabilitati, & licentiae: ergo numquam potest esse vera, sed est, & erit certò semper falsa.

§. IV.

Solvuntur argumenta allata §. primo.

S U M M A R I U M.

Quid sentiam de DD. oppositis? n. 116.

F iij

Propo-

Propositio vera revelans crimen occultum est scandalosa, ex ignorantia, n. 118.

Etsi verum, & scandalosum uniri possint, non tamen in damnata, n. 119. &c.

Quid scandalum? n. 121.

Innocentius unice vetat, ne non damnata inter TT. controversa censurentur, ibid.

Vetatur lectio, & impressio Scripturae vulgari idiomate, n. 123.

Omne sive stringat, sive laxet, si sit occasio ruinae, est scandalosum, n. 124.

Damnata, quia practice probabiles, sunt hodie practice falsae, n. 125.

Nimis stricta, quia augent obligationem, damnantur, ibid.

Dictum in modali, nec affirmatur, nec negatur, n. 127.

Ideo damnata fuere ut scandalosa, quia docebantur, ut morum regula, n. 128.

Damnata ut scandalosa carent probabilitate, quam praeferebant, n. 129.

Tam evidenter, quam certitudo tollit probabilitatem, n. 130.

Papa vetat, ne minus pia censureretur, ibid.

An improbabilitas sit censura Theologica? DD. ib.

DD. asserentes minus piam de Conceptione esse improbabilem, ibid.

Num Papa doctrinam in re falsam declarare possit probabiliorum? n. 132.

N. **A**D primum respondeo: Eo ipso quod
116. P. Moya l.c. n. 50. asserit repugnare,
P. Moy. ut opinio damnata, ut scandalosa ex se, &
ut opinio aequivoca, sit practice vera, seu
practice probabilis; & eo ipso, quod Lumb.
& Torrec. dicunt omnes damnatas esse practice falsas, eo ipso dicunt ex parte, quod
nos, non tamen bene dicunt, quod nos dicunt ex parte, quod nos; nam nos etiam dicimus opiniones damnatas ut scandalosas, etsi praferrent probabilitatem practicam, esse practice falsas: non bene dicunt, quod nos; nam dicti Authores ad questionem, an propositio damnata a Papa ut scandalosa, sit eo ipso falsa, negant absolute, cum tamen, vel deberent absolute affirmare, nam hoc ipsum deinde affirmant; vel deberent distinguere, affirmando esse falsas de probabilitate practica, non autem de speculativa. Quod si hoc dicant, falsum dicent, quoad
N. 117. probabilitatem speculativam, & ideo dixi eos dicere ex parte quod nos; nos enim volumus, omnes esse falsas falsitate opposita probabilitati, aut veritati assertae in damnata: si probabilitas asserta in damnata sit practica, dico damnatam esse practice falsam; si sit speculativa, dico esse speculative falsam: ergo, cum omnis damnata

fit damnata ut scandalosa, & praferat probabilitatem aliquam, sive pure practicam, sive pure speculativam, sive mixtam, omnis damnata erit absolute falsa, vel falsitate practica, vel speculativa, vel utraque. Secundo respondeo, propositionem veram non
118. posse esse scandalosam, nisi ex ignorantia, aut errore: propositio, qua quis de viro gravi affirmat verum, sed occultum, crimen, est scandalosa ex ignorantia, nam totum scandalum oritur ex eo, quia audiens illud crimen, illud ignorabat, immo forte ex errore putabat dictum virum gravem esse innocentem: similiter propositio, quam quis, quia ex ignorantia fundamenti gravis pro ejus reali veritate, putat non esse probabilem, aut ex errore putat omnino improbabilem, est etiam scandalosa, licet sit vera in re, attamen totum scandalum oritur ex veritate illius ignorata, immo ex errore de ejus improbabilitate, cum in se sit vera. Cum N. autem in Pontificem ex Cathedra declarantem ignorantia cadere non possit, consequenter respectu Pontificis nulla potest esse vera, & scandalosa; nulla scandalosa, & vera. Ratio est: quia implicat, ut doctrina morum revocans a perditione, & ducens ad vitam, sit doctrina revocans a vita, & ducens ad perditionem, nisi ex ignorantia fundamenti dictae doctrinae: sed doctrina morum vera revocat a perditione, & ducit ad vitam; doctrina scandalosa revocat a vita, & ducit ad perditionem: ergo implicat, ut doctrina morum sit vera simul, & scandalosa, nisi ob ignorantiam: sed ignorantia non cadit in Papam declarantem ex Cathedra materiam morum: ergo eo ipso quod Papa declarat talem opinionem esse scandalosam, implicat, ut sit doctrina morum vera. In forma distinguo antecedens: scandalum opinionis non connectitur cum falsitate opinionis, si scandalum non oriatur ex ignorantia judicantis, nego antecedens; si oriatur, concedo antecedens: cum igitur scandalum declaratum a Papa insitum tali opinioni, non oriatur ex ignorantia, sed ex assensu Spiritus S. qua Papa penetrat naturam opinionis; consequenter omnis opinio declarata a Pontifice, ut scandalosa, necesse est, ut non tantum non sit probabilis, sed est certo falsa, vel practice, vel speculative juxta naturam veritatis assertae in damnata. Ratio primi est: quia implicat, ut, quod est ex objecto, & non ex mera ignorantia scandalosum, sit probabile; omne enim certo probabile est licitum, & honestum, quantum est ex se: ergo nullum certo scandalosum est probabile, seu licitum, & honestum.

honestum. Ratio secundi est; quia eo ipso quod Papa declarat aliquid esse scandalosum, est certo tale: sed omne certo scandalosum, est certo improbabile, seu illicitum, adeoque certo falsum quoad probabilitatem, aut veritatem assertam: ergo, &c. Ad do, ut dixi, damnatas esse scandalosas, quatenus tradebantur, ut regulæ dirigentes recte mores nostros absque ullo salutis periculo; Papa autem declarat esse perniciosas, adeoque periculosas, & obliquas: ergo est certum eas non esse practicæ veras, seu rectas morum regulas.

N. 120. P. de la Fuente. Ad utramque confirmationem patet ex dictis; unice enim probant, ut bene P. de la Fuente n. 29. verum, & scandalum posse in genere uniri, non autem probant posse uniri in opinione damnatâ à Papâ, ut scandalosâ; eo enim ipso quod talis sit, non est vera morum regula, immò implicat, ut sit vera morum regula.

N. 121. Dices: Scandalum est dictum, aut factum minus rectum, ubi non dicitur dictum, aut factum *malum*, sed *minus rectum*: ergo ad rationem scandali satis est apparentia mali in dicto, aut facto: ergo sicut in bono facto potest dari apparentia mali generans scandalum; ita etiam ex dicto vero habente apparentiam mali, potest sequi scandalum: ergo veritas potest conjungi cum scandalo.

Sed contra primo: quia cum Lamb. & Torrec. admittant damnatas, ut scandalosas, esse practicæ falsas, tenentur solvere argumentum, quomodo omne damnatum à Papâ ut scandalosum, sit practicæ falsum. Secundo; quia exempla adducta de frequenti viri boni ingressu ex bono fine ad mulierem bonam, & de convictu Ecclesiastici cum adolescentulâ, vel non sunt ad rem, vel contra Adversarios: non sunt ad rem, quia ea exempla eatenus scandalum generant, quia habent mali apparentiam ratione alicujus circumstantiæ: sed doctrina morum vera, licet respectu cujusque hominis, qui non sit Pontifex, possit ex ignorantia habere mali apparentiam, adeoque esse scandalosâ ex ignorantia, non tamen respectu infallibilis iudicii Pontificij: ergo implicat respectu iudicii Pontificij talem opinionem esse veram in materiâ morum, & simul esse scandalosam. Sunt contra Adversarios; fac enim ut videntes frequentem viri probi ad foeminam ingressum, noverint optimum finem, & necessitatem, quâ Religiosus ducitur; utique talis ingressus non esset scandalosus; ergo si est, est tantum, quia ignoratur finis bonus, & necessitas. At numquid in Pontificem cadet ignorantia naturæ opinionis

damnatæ, ita ut, si est practicæ vera, possit eam damnare, ut practicæ scandalosam, si est speculative vera, possit eam damnare, ut speculative scandalosam?

Ad secundum respondeo, Innocentium prohibere tantum, ne opiniones non damnatæ, sed adhuc inter Theologos controversæ, censurentur, & merito; de quo plura scitu digna dabit P. Ripald. tom. 3. contra P. Baium d. 1. sect. 6. & 7. fufè: sed nos loquimur de damnatis *ad minimum*, ut scandalosis: ergo licet censurari possint aliâ etiam censura, præter eam, quâ Papa eas censuravit. In formâ respondeo, quod qui diceret aliquam damnatam à Papâ ut scandalosam, diceret non tantum quid scandalosum, sed etiam quid certo falsum, falsitate practicâ, aut speculativâ, pro mensurâ veritatis practicæ, aut speculativæ per damnatam auctoritatem. Ratio, ut dixi, est; quia ex certo iudicio Pontificis de scandalo talis opinionis assertæ, ut probabilis, inferitur certitudo de non probabilitate, immò de improbabilitate, adeoque de falsitate speculativâ, vel practicâ ejus opinionis; nam omne certo scandalosum, quia assertum probabile, est certo non probabile, immò improbabile.

Dices certum esse, quod doctrina vera N. potest interdici, quatenus perniciofa; ita 123. Divina Scriptura in vulgare idioma translata, est interdicta, quia plures sumpserunt occasionem ruinæ. Respondeo non esse interdictam Scripturam, sed impressionem, & lectionem illius vulgari idiomate esse vitiam; immò etsi Scriptura esset verita, (quod repugnat) nil inde contra nos; non enim dicimus, quod omne prohibitum sit falsum, sed quod omne in materiâ doctrinæ declaratum à Papâ intrinsecè scandalosum, sit falsum.

Ad tertium respondeo: Sicut omne declaratum à Papâ, ut certo scandalosum, est certo falsum, ita omne declaratum à Papâ, ut certo falsum, est scandalosum, siue talis falsitas laxet, siue stringat conscientiam, dummodò sit occasio perditionis; etsi communiter sola falsitas in materiâ morum, quæ laxat conscientiam, & nimis favet libertati contra legem, & ducit per viam latam, non autem, quæ favet legi, dici soleat scandalosâ; reverâ tamen non video, cur dici non possit scandalosâ doctrina, quæ nimis stringit conscientiam, nam est causa desperationis, & perditionis, & multiplicat peccata, ut dixi n. 93.

Ad quartum, & ejus confirmationem patet ex dictis: si scandalosâ est talis ob probabilitatem practicam assertam per damnatam, eo ipso ea scandalosâ est practicæ improbabilis, N. 125.

Alex.
VII.
Innoc.
XI.
Alex.
VIII.

bilis, seu practice falsa; si autem est talis propter probabilitatem speculativam assertam, eo ipso ea damnata, ut scandalosa, est speculative falsa. Pateor tamen ferè omnes damnatas ab Alexandro VII. & Innocentio XI. (& aliquas ex damnatis ab Alexandro VIII.) loqui de probabilitate practica; immò etiam illas, quæ primà fronte præferunt probabilitatem purè speculativam, diriguntur ad praxim, nempe, vel ad tollendam obligationem, vel ad reddendum licitum, quod est illicitum, immò ad augendam obligationem, qualis est *tertia* ex damnatis ab Alexandro VIII.

N. 126. Dices: Ergo non omnes damnatæ, ut scandalosæ, sunt speculative falsæ: ergo possunt esse speculative veræ, & practice falsæ. Concedo primam consequentiam; nam scandalum eam tantum tollit probabilitatem, ex qua scandalum sequitur: ergo si in damnatâ scandalum oriatur ex pura probabilitatis practice affirmatione, damnata erit tantum practice falsa. Ad secundam dico, scandalosas damnatas, ut assertas imprudenter speculative veras, esse speculative falsas; at quia omne speculative falsum, est etiam practice falsum; hinc omnes damnatæ, quia speculative falsæ, sunt etiam practice falsæ; damnatas autem, quia practice veras, dico esse tantum practice falsas. An autem damnatæ, putatæ practice veræ, sint non tantum practice, sed etiam necessario speculative falsæ? Dico, quod non; tum quia scandalum tunc non oritur, nisi ex veritate practica assertâ in damnatâ, non autem ex veritate speculativâ, quam damnata non asserit; tum quia non omne practice falsum est etiam speculative falsum; esto omne speculative falsum sit etiam practice falsum: ergo damnata, quia speculative falsa, est etiam practice falsa; damnata, quia practice falsa, non est necessario speculative falsa. Vid. *Notat. 5.*

N. 127. Ad quintum nego minorem; quia in modali una tantum est veritas, & falsitas, ut dixi, & dictum nullam habet veritatem, vel falsitatem præter illam, quam habet modus. Addo hoc argumentum, præter hoc quod peccat in Logicam, quia putat dictum affirmari, aut negari seorsim à modo, non esse ad rem, quia hic non examinatur, an propositio de inesse, seu dictum damnatæ sit verum, sed an propositio de modo sit vera simul, & scandalosa; nam Papa damnat eas, ut *jacent*, sed ut *jacent* sunt modales, ergo damnat, ut modales; eo modo, quo Papa damnans, ut hæreticam hanc propositionem, *Libertum est revelare omne verum, tò hæreticum*

cadit supra *licitum*, non autem supra *verum* seorsim à licito, quia nullum verum est hæreticum.

Dices, damnatas non esse in se scandalosas, alias qui interius illis assentiretur, assentiretur opinionibus scandalosis; sed hoc est falsum, quia scandalum fundatur in aliquo exteriori, & ideo Papa non vetat assensum interiore damnatarum, sed tantum, ne doceantur, & practiceantur. Respondeo damnatas esse in se scandalosas, quia tradebantur, ut tunc morum regulæ, & ideo qui alicui ex illis assentiretur, opinioni scandalosæ assentiretur. Ad probationem fatcor scandalum in actu secundo fundari in exteriori. Ad id, quod additur, dico, quod Papa, absolute loquendo, solas externas propositiones declarat esse scandalosas; internas autem declarat esse tales sub conditione, quod exterius tradantur, aut practiceantur; atque adeo damnatæ sunt in se scandalosæ sub conditione, quod exterius proferantur, seu habeant omnia, quæ scandalum includit; sunt itaque damnatæ scandalosæ in se in actu primo; si autem exterius practiceantur, sunt tales in actu secundo. Ratio est; quia damnatæ tendunt in objectum, quod potest gignere scandalum, etsi interius tantum prolata illud non generent; eo modo, quo volitio efficax furandi dicitur furtum, quatenus tendit in furtum, etsi illud non compleat.

N. 129. Ad sextum respondeo damnatas, ut scandalosas, non tantum non esse amplius probabiles, sed esse improbables improbabilitate oppositâ probabilitati per damnatam assertæ. Ratio est; tum quia sicut quod caret fundamento, non est probabile, ita quod habet contra se principium certum, est improbabile; omnes autem damnatæ, ut scandalosæ, modo carent omni fundamento, & habent contra se iudicium certum enervans omnem spem probabilitatis futuræ; tum quia omne declaratum, ut ex se scandalosum, est ex se illicitum; omne certò illicitum, est certò improbabile: ergo omne declaratum certò ex se scandalosum, est certò improbabile. Ad confirmationem dico, propositionem veram, & scandalosam ex eo, quia later fundamentum pro ejus veritate, esse ex ignorantia, non ex objecto scandalosam; quæ autem est ex ignorantia scandalosa, non est certò falsa, immò potest esse vera; non ita quæ est certò scandalosa ex objecto, hæc enim est certò falsa.

N. 130. Ad septimum nego maiorem; nam probabilitas potest excludi, tum per evidentiam oppositi, tum per certitudinem oppositi. Ad probationem, nego Papam damnantem, ut scandalosas, non derogare earum proba-

probabilitati. Ad paritatem dico, Papam non declarare opinionem minus piam tantum pro peccato deipare esse improbabilem, aut esse probabilem, nam unice prohibet, ne quis eam opinionem minus piam censuret: sed improbabilitas non est censura Theologica, ait Cardin. de Lugo, & P. Hurt. de Mendoza d. 81. de Fide §. 46. & P. Carden. tom. 1. d. 9. cap. 18. art. 4. & ego infra, & interim legi potest P. Ripald. tom. 3. d. 1. n. 87. opiniones enim strictissimæ sæpe sunt improbabiles, nec tamen sunt damnatæ: ergo, qui dicit, ut recte de facto dicunt P. Suar. P. Justinianus, & alij, quos citat, & sequitur P. Card. art. 4. opinionem minus piam non esse probabilem, sed improbabilem, non contraveniret Decreto Alexandri VII. Ad confirmationem, nego antecedens cum P. de la Fuente l. c. n. 34. Card. de Lugo d. 20. de Fide n. 115. & Diana de Infalib. Pont. p. 11. resol. 10. & alij; si propositio sit in materia fidei, & morum, & loquatur ex Cathedra, quia Papa non decernit ex ignorantia, ut sæpe DD. privati, sed ex assententia Spiritus S. à quo dirigitur, ut cognoscat res, ut in se sunt, non ut nobis sæpe apparent.

N. Ex his infer, me non capere, quod dicit 131. P. Card. tom. 1. d. 1. n. 142. ubi negat, quod P. Card. propugnans aliquam ex damnatis diceret aliquid erroneum, aut errori proximum; ait enim, quod qui diceret hanc damnatam, Licet furari in gravi necessitate, non diceret Papam errare, quia licet ob dictum Papæ sit certum illud esse illicitum, attamen Papa hoc dicit tantum probabiliter, ita ut sit probabiliter certum illud esse illicitum: simile docet n. 187. contra Lumbier. Verum non video coherentiam; quia vel est tantum probabiliter certum Papam non errare, & illud esse illicitum, vel est omnino certum? Si secundum, habeo intentum: ergo qui diceret damnatam, diceret saltem quid erroneum, aut errori proximum, quatenus diceret tale objectum non esse illicitum, adeoque Papam errare. Si primum, sequitur primò, quod sicut, si esset certum (ut per me est) Papam non errare, qui diceret dictam damnatam, doceret certò quid erroneum, aut errori proximum; ita si est tantum probabiliter certum, docens damnatam, dicit quid probabiliter erroneum, aut errori proximum. Secundò, quia quod est probabiliter tantum de fide, non est necessariò credendum, immò respui potest, quia potest etiam esse probabile, non esse de fide: ergo etiam, si est tantum probabile Papam non errare, & furtum in gravi necessitate non

esse illicitum, nemo certò obligabitur abstinere ab eo tamquam illicito, immò probabile esse poterit, quòd tale furtum sit licitum. Tertio, quia etiam per P. Card. est certum P. Card. Papam in nullà morum decisione errare; sed hæc, Non est licitum furari in gravi necessitate, est decisio in materia morum: ergo in hac non errat: ergo qui docet oppositum, docet quid erroneum, aut errori proximum; nam vel negat minorem, quæ est evidens, vel maiorem, quæ si non est de fide, (ut esse docui) saltem est proxima fidei, ut alij docent. Hinc optime P. de la Fuente disp. 1. qu. N. 6. a n. 32. ubi querit, an Papa possit favere doctrinis re ipsa falsis, declarando eas toti Ecclesie, ut probabiliores; (nam ut veras Fuent. non potest) hoc negat cum Card. de Lugo a c. de n. 113. deinde addit, quòd qui assentiretur propositioni contradictoriæ affirmanti opinionem scandalosam, aut erroneam esse veram, non tantum esset præsumptivè hæreticus, seu mediatè, sed etiam formaliter. Vide illum.

SECTIO IV.

An omne antecedens, ex quo inferitur damnata, & omne consequens, quod inferitur ex damnata, sint antiquata, seu certo falsa?

SUMMARIUM.

Quid antiquata; quid damnata? n. 133. 134.
Status questionis, ibid.
Omnis contradictoria damnata est certò vera, n. 135.
Cur si una ex contradictorijs est probabilis, non ea ipsa opposita est improbabilis: si autem una est certò improbabilis, alia est certò vera? n. 136.
Omnis, ex quâ evidenter inferitur damnata, est antiquata, n. 137.
Omne consequens evidenter illatum ex contradictoria damnata est certò verum, n. 138.
Non omne consequens evidenter illatum ex damnata, est certò falsum, sed aliquando verum, n. 139.

Solus, qui hanc questionem movet, est N. P. Card. tom. 4. disp. 1. cap. 14. quique cum P. de la Fuente palmam, me iudice, non tantum in discussione opinionum damnatarum, sed etiam in disquisitione eorum, quæ ad exactæ discussionis notitiam necessaria sunt, plerisque eripuit. Breviter autem hanc questionem expediam, cum tota resolutio à Dialecticæ regulis petenda sit. Duo autem præmittenda mihi sunt. Primum est discrimen inter damnatam, & antiquatam; Damna-